

Dwars door de duinen

nieuwtjes en weetjes over planten, dieren en duinen

Een donker gekleurd zandoogje, herkenbaar aan vijf 'ogen' achter op de ondervleugel. Er zitten nog drie ogen aan de voorzijde van de ondervleugel, maar die zijn meestal verscholen. Foto: Joost van der Sluijs.

Koevinkje terug in Meijndel

In de zomer van 2009 keerde het koevinkje op een spectaculaire manier terug in Meijndel. Er werden door vrijwilligers van de Vlinderstichting 34 exemplaren geteld op vlindertelroute 't Scheepje. Ook op andere plekken werden ze gezien. In 2008 waren de eersten signaleerd. Lang geleden - in ieder geval voor 1980 - leefden er ook al koevinkjes in deze contreien, maar het precieze weten we er niet van. Het koevinkje is dus een vlinder. Een donker gekleurd zandoogje, herkenbaar aan vijf zwarte vlekken met witte vlekken, 'oogjes', op de achterondervleugel (en drie op de onderkant van de voorvleugel, meestal verscholen achter de andere vleugel). Hij lijkt op het algemene bruin zandoogje, maar die heeft één oog, op de voorvleugel.

Het koevinkje dankt zijn rare naam waarschijnlijk aan het feit dat hij in vroeger tijden veel in bosranden langs weilanden werd gezien, tussen rustende koeien. In die tijd werden vlinders wel vaker 'vink' genoemd.

Waterrietzanger honkvaste zwerver

Begin augustus was bijna twee weken lang een jonge waterrietzanger te bewonderen in Lentevreugd. Dit is een voormalig bollengebied langs de binnen-duinen bij Wassenaar dat in 2006 is

omgetoverd tot natuurgebied. De waterrietzanger is een zeldzame vogel. Elk najaar zijn er maar een paar in Nederland te zien, de meeste langs de kust. Hij broedt in Oost-Europa en overwintert in tropisch Afrika. Het zijn vooral jonge vogels die op de trek naar het zuiden blijkbaar de Noordwest-Europese kustlijn volgen en zo in augustus of september bij ons belanden. Soms blijven ze ergens een paar weken rondhangen. Voor een rietzanger - de meeste soorten zijn tamelijk vage bruine vogeltjes - is hij relatief gemakkelijk te herkennen. Hij heeft brede lichtgekleurde strepen boven zijn ogen en een derde streep over zijn kruin. Het is al het derde jaar op rij dat er in de nazomer een waterrietzanger in Lentevreugd zit. Het gebied heeft blijkbaar een grote aantrekkingskracht op deze soort. Maar waar hem dat nou in zit?

Oliebolzwam op brandplekken Schoorl

Zoals al min of meer verwacht dook deze zomer en herfst de oliebolzwam op in de duinen bij Schoorl. Heel wat paddenstoelenliefhebbers trokken naar het gebied om deze Rode Lijstsoort met eigen ogen te aanschouwen (en te fotograferen). Hoewel

De oliebolzwam op een brandplek in de Schoorlse duinen. De gelijkenis is treffend. Hij wordt ook wel koffievuurtjeszwam genoemd. Foto: Kees Roobeek.

zeldzaam is het de bekendste brandplek-paddenstoel. Met dank uiteraard aan zijn markante uiterlijk en naam. In elk zichzelf respecterend paddenstoelenfotoboek staat hij afgebeeld. Hij is ook bijzonder om te zien. Onregelmatig gevormde platte bruine bollen, meestal met een lichtere rand. Een flink ding ook: hij kan tot twaalf centimeter worden.

De oliebolzwam groeit vooral op brandplekken in naaldbos. De sporen kiemen pas na verhitting door een brand. De schimmel breekt houtresten af, maar kan ook levende bomen aantasten. Vroeger werd hij koffievuurtjeszwam genoemd. Hij stond vaak op plekken waar bosarbeiders eerder vuurtje hadden gestookt om een bakkie te zetten.

Onvolwassen waterrietzanger, een zeldzame trekvogel uit Oost-Europa, dat graag rondhangt in Lentevreugd bij Wassenaar. Foto: René van Rossum.

Groot onderhoud duinvalleien Hoek van Holland

Het werd tijd. Afgelopen oktober hebben alle natte valleien in de Van Dixhoorndriehoek - bij Hoek van Holland - een grote opknappbeurt ondergaan. Riet, lisdodde en wilgen zijn weggehaald en een laag bagger is voorzichtig van de bodem afgeschraapt, alles bij elkaar ruim twee hectare. Op het schone zand zullen typische duinvalleiplanten als parnassia en moeraswespenorchis kunnen terugkeren.

Een stuk vallei dat regelmatig wordt gemaaid en enkele jaren geleden al is geplagd, is met rust gelaten. Hier ziet het nu al wit van de parnassia en zijn ook vleeskleurige en gevlekte orchis, bitterling en slanke gentiaan te vinden. Ook een stuk waar deze zomer groenknolorchis en addertong werden gevonden, is ontzien. Vooral het opduiken van groenknolorchis is erg bijzonder. Het is de eerste vindplaats van deze streng beschermde soort in wijde omtrek. Hopelijk kan hij zich uitbreiden naar de opgeknapte stukken.

Riet en wilgen zijn al weggehaald. Zorgvuldig wordt de humeuze bovenlaag weggeschraapt in de Nieuwe Vallei bij Hoek van Holland. Een gespreid bedje voor duinvalleiplanten als parnassia en misschien zelfs groenknolorchis. Foto: Olaf van Velthuisen.

Duinzoomontwikkeling Egmond Binnen

Het vernieuwde duinzoomlandschap bij Egmond Binnen is bijna klaar. We berichtten al over de eerste fase in 2009. Tussen vorig jaar augustus en april van dit jaar werden opnieuw flinke stukken landbouwgrond omgevormd, duinrellen aangelegd en waterstanden verhoogd. Dit najaar is de laatste fase uitgevoerd. Het is een groot en ambitieus project, ten westen van Egmond Binnen en de Herenweg. Het plan is helemaal toegesneden op het typische half-agrarische landschap van binnenduinen van Noord-Kennemerland. Sommige deelprojecten zijn helemaal gericht op herstel van binnenduingraslanden en nat schraalland. Op andere plekken zijn vroegere perceelstructuren hersteld en gaat weer graan geteeld worden, met daartussen ruimte voor zeldzaam geworden onkruiden van duinakkertjes. Aan de zuidkant is een zeventiende-eeuwse blekerij hersteld,

compleet met 'gietsloten'. Vanuit de gietsloten werd water over stoffen op de bleek geschept omdat ze anders te veel uitdroogden. In een van de volgende nummers van DUIN zullen we uitgebreider ingaan op dit bijzondere project.

Fotobijlschrift P1060234: Dikke pret bij de officiële opening van het duinzoomproject Egmond Binnen. De gedeputeerde en de wethouder hozen op symbolische wijze water uit de gietsloten over de lakens op de herstelde blekerij. Foto: Leon Terlouw / PWN.

Dwars door de Duinen-'tiplijn'

Weet u een leuk nieuwtje over een bijzondere plant, dieren die zich uitbreiden, een opvallend publieks- of kunstproject of succesvol natuurherstel? Geef ons een tip, dan kunnen we er in deze rubriek melding van maken. Ons e-mailadres is: info@duinbehoud; met als onderwerp '4D'.

Gerrit-Jan de Bruyn, medeoprichter van de Stichting Duinbehoud en motor van het educatieve project Het Bewaarde Land. Foto: Barry d'Arnaud van Boeckholtz.

Oprichter Duinbehoud geridderd

Op 30 augustus is oer-Duinbehouder Gerrit-Jan de Bruyn benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. In 1977 was Gerrit-Jan een van de oprichters van de Stichting Duinbehoud. Jarenlang was hij bestuurslid en schreef hij voor ons blad DUIN. Prachtige verhalen over het verdwijnen van het dorpje Berckhey, geneeskrachtige duinkruiden en zijn ontmoetingen met vossen. Hij kreeg de onderscheiding door burgemeester Lenferink van Leiden opgespeld in Meijndel, het duingebied dat hij beschouwt als zijn eigen huis. Hier is ook Het Bewaarde Land, waarvan Gerrit-Jan de Bruyn ook een van de oprichters en inspirators is. Het Bewaarde Land is een programma voor de basisschool. Kinderen uit de wijde omgeving leren hier de natuur te ontdekken, te beleven en te respecteren.